

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

DYREKTOR

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny: 21-34-34
Telex: 816-436

BD/229/50/89

TELEWIZYJNO-RADIOWE WYSTĄPIENIE PREMIERA T. MAZOWIECKIEGO W OPINII SPOŁECZNEJ

Komunikat z badań

Warszawa, listopad 1989 r.

W opracowaniu przedstawiono wyniki badań¹ reakcji społecznej na przemówienie prezesa Rady Ministrów Tadeusza Mazowieckiego, wygłoszone z okazji 71 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

1. Ocena wystąpienia

Objęcie funkcji premiera przez T. Mazowieckiego spotkało się z dużym zadowoleniem społecznym. Cieszy się on sympatią zdecydowanej większości badanych (84,1% we wrześniu i 87,8 w listopadzie), którzy jednocześnie wyrażają przekonanie, iż jego działalność dobrze służy społeczeństwu i jest zgodna z interesami ogółu (89,4% we wrześniu i 94,7 w listopadzie).

Na tle tak wysokiego poziomu akceptacji osoby premiera jego przemówienie zostało ocenione przez 14,2% ankietowanych jako bardzo dobre, przez 33,1% jako dobre. Opinię, iż było ono nie najlepsze, wyraziło 8,1%, a że było złe - 1,1%. Nie słuchało wystąpienia T. Mazowieckiego 38,9% badanych. Podobny odsetek respondentów (38,3) deklaruje brak zainteresowań politycznych, natomiast nieco mniejsza jest grupa ankietowanych (23,5%) nie oglądających telewizji lub oglądających ją tylko okazjonalnie.

Systematycznych wystąpień J. Kuronia nie słuchało, nie oglądało 10,0%, a bieżących informacji o pracy rządu, przedstawianych przez M.F. Rakowskiego - ponad 24% badanych.

Na pytanie: "Jak Pana(i) znajomi przyjęli przemówienie?" - 55,8% odpowiedziało "nie wiem", 14,1% - że obojętnie, 26,7% powiedziało, że osoby z ich środowiska przyjęły je z zadowoleniem, a 2,8% - że z rozczarowaniem. Nie było więc ono przedmiotem dyskusji środowiskowych.

Przemówienie najbardziej podobało się tym, którzy wykazują duże zainteresowanie polityką (68,0%), członkom "Solidarności" (67,0%) oraz inteligencji (59,2%). Najmniej - młodzieży (38,5%) oraz emerytom i rencistom (40,4%). W tych ostatnich grupach społecznych (a także wśród gospodyń domowych) stwierdzono największy odsetek nieznanomości wystąpienia (co drugi, tab. 1 aneksu).

¹ "Aktualne wydarzenia (15)" - badanie zrealizowano w dniach 17-21 listopada br na 1497-osobowej reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie udziałowej dorosłej ludności.

Większą niż w innych środowiskach obojętność daje się zauważyć wśród członków PZPR (27,2%).

2. Akceptacja niektórych tez i ocen z wystąpienia premiera

Powszechną akceptację uzyskały tezy premiera dotyczące:

- potrzeby gruntownych zmian w gospodarce,
- zasadności wiary społeczeństwa w przyszłość,
- konieczności rozwoju i umacniania przemian politycznych, powodujących wzrost wpływu obywateli na sytuację w kraju (tab. 1).

Podzielany jest też apel premiera o pracę górników w wolne soboty. Stosunkowo często natomiast uważa się, iż postęp w przebudowie państwa nie jest zadowalający i kwestionuje się kierunek zmian w funkcjonowaniu rządu. Zasady: "rząd przestaje wszystko regulować, do wszystkiego się wtrącać" nie aprobuje co trzeci badany. Problem ten wiąże się niewątpliwie z opinią o polityce państwa. Zdaniem 79,0% respondentów powinno ono pomagać najbiedniejszym, żyjącym w najgorszych warunkach oraz kontrolować ceny, nie dopuszczać do ich nadmiernego wzrostu (63,9%; tab. 2).

Występującą rozbieżność między oczekiwaniami społecznymi a obranym przez rząd kursem przemian można interpretować następująco: zgoda na zmniejszenie ingerencji rządu nie oznacza zgody na wycofanie się z pomocy socjalnej państwa. Spór o zakres oddziaływania rozgrywa się w płaszczyźnie kontroli cen. Przekonani o tym, że droga do normalności to ograniczenie wpływu rządu, znacznie częściej zgadzają się z opinią, że ceny powinny być ustalane przez rynek.

Generalnie trzeba stwierdzić, że większość badanych zgadza się z tezami i ocenami premiera. Najczęściej akceptują ją członkowie "Solidarności", osoby deklarujące duże zainteresowanie polityką oraz dobrze sytuowane materialnie. Mniejszą aprobatę znajdują one wśród emerytów i rencistów oraz członków PZPR. Ci ostatni są mniejszymi optymistami, gdy chodzi o przyszłość kraju, rzadziej też (35,0%) niż inni aprobują osiągnięcia rządu (tab. 2 aneksu).

Tabela 1

w procentach

Tezy zawarte w przemówieniu	Odpowiedzi badanych				
	zdecydowanie się zgadzam	raczej się zgadzam	raczej się nie zgadzam	zdecydowanie się nie zgadzam	trudno powiedzieć
Trzeba szybko i gruntownie zmienić polską gospodarkę, mimo że zmiany te ludzi boją	44,6	41,1	6,1	1,3	6,9
Jest ciężko, ale na pewno będzie lepiej - patrzmy z ufnością w przyszłość	32,1	48,0	7,7	1,9	10,2
Stajemy się znowu krajem, w którym wszystko zaczyna zależeć od nas	29,7	41,8	11,0	3,5	14,0
Sytuacja kraju wymaga, aby górnicy podjęli pracę w wolne soboty	32,3	32,6	7,3	4,3	23,2
We wszystkich dziedzinach przebudowy państwa sprawy pchnęliśmy naprzód	17,2	30,4	27,3	6,3	18,6
Droga do normalności polega na tym, że rząd przestaje wszystko regulować, do wszystkiego się wtrącać	20,2	27,7	24,6	9,5	17,9

Tabela 2

w procentach

Opinie badanych o polityce państwa	Stanowisko badanych wobec stwierdzenia: "Rząd przestaje wszystko regulować, do wszystkiego się wtrącać"		
	zgadzam się	nie zgadzam się	trudno powiedzieć
Powinno pomagać tym, którzy żyją najbiedniej i w najgorszych warunkach	49,6	33,0	17,3
Nie powinno pomagać nikomu, każdy powinien radzić sobie sam	45,9	39,7	14,4
Powinno kontrolować ceny, nie dopuszczać do ich nadmiernego wzrostu	37,7	42,7	19,7
Nie powinno wtrącać się w politykę cenową, ceny powinien ustalać rynek	71,6	19,0	9,1

Podsumowując należy stwierdzić, że przemówienie T. Mazowieckiego nie wywołało większego odzewu społecznego, choć w większości oceniane jest pozytywnie. Może to być wynikiem ogólnego podejścia słuchaczy do wszelkich przemówień politycznych.

Opinia społeczna w zdecydowanej większości aprobuje tempo, metody i kierunek obecnych przemian gospodarczych. Oczekuje jednak od państwa osłony najsłabszych. Z wiarą i ufnością patrzy w przyszłość. Wzrasta też poczucie współodpowiedzialności za losy kraju.

ANEKS

Tabela 1 : Jak Pan(i) ocenia przemówienie premiera T. Mazowieckiego

Charakterystyka badanych	Podobało się	Nie podobało się	Nie znam	Trudno powiedzieć
Ogółem:	47,3	9,2	38,9	4,5
<u>Wiek badanych</u>				
do 29 lat	38,5	9,6	47,2	4,7
30 - 39	53,6	9,1	33,0	4,3
40 - 49	51,8	10,8	33,8	3,6
50 - 59	54,7	9,8	32,0	3,6
60 i więcej lat	39,5	7,5	46,7	6,2
<u>Sytuacja materialna</u>				
Zła	41,4	10,6	42,6	5,4
Średnia	51,4	7,9	36,8	3,9
Dobra	52,8	9,4	33,9	3,9
Deklarowane zainteresowania polityczne				
Duże	68,0	12,3	17,6	2,1
Średnie	54,2	9,2	32,8	3,8
Nikłe bądź żadne	29,4	7,7	56,3	6,6
<u>Przynależność do:</u>				
1) PZPR	52,4	22,3	23,3	1,9
2) ZSL lub SD	59,3	8,5	30,5	1,7
3) Nie należy	46,2	8,2	40,7	4,9
<u>Przynależność do "Solidarności"</u>				
- Członkowie "S"	67,6	7,2	24,3	0,9
- Członkowie "S" RI	67,9	7,5	24,5	0,0
<u>Przynależność społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja	59,2	10,0	27,5	3,3
Pracownicy umysłowi	48,9	16,4	31,3	3,4
Pracownicy niewykwalif.	50,2	11,2	35,6	2,9
Pracownicy wykwalif.	50,2	8,4	37,3	4,2
Rolnicy	43,3	8,9	41,7	6,1
Prac. na wł. rachunek	58,6	6,9	34,5	0,0
Emeryci i renciści	40,4	5,4	46,8	7,4
Studenci, uczniowie	35,7	3,6	58,9	1,8
Gospodynie domowe	45,2	2,4	47,6	4,8

Tabela 2 : Akceptacja niektórych stwierdzeń z wystąpienia premiera T. Mazowieckiego

Charakterystyka badanych	Trzeba szybko i gruntownie zmienić polską gospodarkę mimo, że zmiany te ludzi bola	Droga do normalności polega na tym, że rząd przestaje wszystko regulować, do wszystkiego się wtrącać	We wszystkich dziedzinach przebudowy państwa sprawy pchnięto naprzód	Jest ciężko, ale na pewno będzie lepiej, patrzmy z ufnością w przyszłość	Stajemy się znowu krajem w którym wszystko zaczyna zależeć od nas
Ogółem	85,7	47,9	47,6	80,1	71,5
<u>Wiek badanych</u>					
Do 29	88,2	50,9	46,0	78,6	73,3
30 - 39	91,4	54,8	51,2	83,0	76,1
40 - 49	81,5	44,1	47,3	81,1	73,4
50 - 59	87,6	44,9	45,3	77,3	72,0
60 i więcej lat	77,1	39,9	46,4	79,1	61,8
<u>Sytuacja materialna badanych</u>					
Zła	83,5	46,3	42,5	74,0	65,5
Średnia	87,6	47,6	50,5	84,1	74,3
Dobra	86,7	54,4	55,0	86,1	81,7
<u>Deklarowane zainteresowanie polityką</u>					
Duże	93,3	60,9	56,3	83,8	78,2
Średnie	88,8	49,4	50,0	81,7	75,2
Nikłe bądź żadne	78,7	39,7	40,6	76,4	64,0
<u>Przynależność do:</u>					
PZPR	85,4	44,7	35,0	69,9	60,2
ZSL lub SD	88,1	57,6	57,6	86,4	88,1
Nie należy	85,6	47,5	47,9	80,5	71,5
<u>Przynależność do "Solidarności"</u>					
Członkowie "Solidarności"	92,8	56,3	55,0	91,9	84,2
Członkowie "Solidarności" RI	86,8	45,3	50,9	84,9	77,4
<u>Przynależność społeczno-zawodowa</u>					
Inteligencja	89,2	57,5	46,7	72,5	69,2
Pracownicy umysłowi	88,2	51,9	43,1	80,9	69,8
Pracownicy niewykwalif.	88,8	46,8	49,8	79,5	72,2
Pracownicy wykwalif.	90,9	50,6	52,1	82,9	79,5
Rolnicy	80,0	42,2	45,0	85,6	74,4
Pracujący na własny rachunek	93,1	55,2	62,1	82,8	75,9
Emeryci i renciści	77,8	40,4	46,8	79,1	62,0
Studenci, uczniowie	87,5	55,4	44,6	78,6	78,6
Gospodynie domowe	85,7	46,4	48,8	72,6	73,8